

Izhaja
enkrat
na mesec
in sicer
početkom
meseca.

ŽENSKI LIST

GLASILO ZVEZE DELAVSKIH ŽEN IN DEKLET.

Naroča se
pri upravi
v Ljubljani,
Poštni
predal 290.

Naročnina za celo leto 12 Din.

V Ljubljani, 15. februarja 1931.

Posamezna številka 1-50 Din.
Za inozemstvo 2 Din.

VABILO

na ustanovni občni zbor »Zveze delavskih žen in deklet za Slovenijo« podružnica Črna pri Prevaljah, ki se bo vršil v nedeljo, dne 22. februarja 1931 ob 2. uri popoldne v društveni sobi, Konzumno društvo, prodajalna Črna I.

Dolžnost vseh članic je, da se istega sigurno udeleže. Pripeljite svoje znanke, da postanejo naše članice!

Odbor.

Papeževa poslanica.

V svoji zadnji encikliki o krščanskem zakonu obsoja papež težnje današnjega človeštva po kontroli in omejevanju porodov in ženski pokret za osvoboditev izpod dosedanjega suženjstva ženske.

Zapoveduje ženam roditi brez preudarka, brez ozira na njihovo bolezensko ali celo smrtno nevarnost za slučaj nosečnosti ali poroda. Tudi jim ne dovoli vprašati se, bodo li imeli že živeči otroci zadostno oskrbo ali ne itd. Sviri žensko pred gospodarsko osamosvojitvijo in političnim udejstvovanjem.

Kratko povedano: Papež želi ženi srednjeveško suženjstvo, ko so cerkve in očetje na svojih zborih razpravljali: Ako ima ženska dušo ali ne in kje da jo ima.

Kakor vse kaže, papež očitno ne ve za legije stradajočih in prezebajočih otrok, ne ve nič o moreči skrbi, ki tare milijone brezposelnih, ne misli, koliko je med njimi očetov nepreskrbljenih otrok, ne misli, koliko je vdov, katerim družba ne nadomešča hranitelja njihovih otrok. Niti mu ni znano trpljenje milijonov zakonskih žen, ker njihovi možje zlorablajo oblast, katero jim daje zastarela ustanova zakonskega stanu. Tudi ne uvaža, da je bog razsvetlil znanstvenike in jim poplačal njihov trud v iskanju pomoči bednemu človeštvu, da so dognali n. pr. zakone podedovanja. Na podlagi teh dognanj kličejo človeštvu, zlasti že-

nam: Ne rodite slabotnih, betežnih in duševno obremenjenih ljudi, ki bi bili sebi in vsemu človeštvu v breme in gorje. Papež ne ve nič o racionalizaciji dela, ki meče na cesto krdela brezposelnih. Ne, kakor kaže, on o vsem tem nič ne ve, ker zapoveduje ženi roditi v neskončnost, ne glede na njeno zdravje in življenjsko nevarnost, ne glede na moralno in materialno bedo njenih že živečih otrok ob novem družinskem prirastku, oziroma za slučaj, da ji porod novega otroka povzroči dolgotrajno bolezen ali celo njeno smrt.

Papežu tudi niso znani vzroki ženske emancipacije, ne ve, da hoi za golo življenje tira ženo od družine in otrok v tovarno, urade, na stavbe in povsod, kjer bi bila kaka prilika zaslužka. On se tudi ne zaveda, da odpor proti krivicam, ki se gode človeštvu s strani vladajoče družbe, tira v javno udejstvovanje. Zato sviri ženo pred gospodarsko in politično emancipacijo. Kratko povedano, zapoveduje papež ženi: Nazaj, v odvisnost moža in moškega sploh!

Toda to nas ne moti in ne plaši, ker vemo, da gre razvoj naprej in ne nazaj!

Bratski list »Volksstimme« pripominja k temu: »Mi pa pravimo: Ženska je dorasla in kot človek upravičeno zahteva enakopravnost napram moškim. Njena neodvisnost mora biti socialno in gospodarsko zasigurana. Na tem ne spremeni nič dejstvo, da se njene biološke funkcije razlikujejo od onih funkcij moškega.«

Na osvobojenju žene sloni osvobojenje proletarijata!

Cankarjeva družba.

V trajno počaščenje Ivana Cankarja in v nadaljevanje njegovega življenjskega smotra, namreč širjenja kulture in znanja med delovnim ljudstvom, je izdala Cankarjeva družba v minulem letu zopet poleg

koledarja s pestro vsebino še tri knjige. Omenim naj izmed njih zlasti Cerkvenikov prevod drugega dela Flammarionove povesti »Konec sveta«, t. j. »Poslednji dnevi življenja«.

Predvsem, kdo je bil Flammarion? Bil je astronom (zvezdoslovec). Bil je izredno priden in vztrajen, baval se je z vsemi mogočimi problemi, napisal in izdal je veliko številko knjig. Flammarion je spoznal, da ima znanost (enako kakor umetnost!) pomen šele tedaj, če morejo uživati plodove znanosti tudi široke ljudske množice in ne samo posamezniki. — Tako pravi o njem A. Cerkvenik v svojem predgovoru.

Za nas žene ima ta knjiga poseben pomen, ker nam podaja nekoliko uvaževanja vrednih smernic za dosego blagostanja človeštva in preprečenja vojn. Tako čitamo med drugim: Večina evropskih žensk, posebno mater, je ustvarila močno in edinstveno protivojno organizacijo. Dolžnost članic te organizacije je bila, vzgajati deco, posebno pa hčere, v strahu in grozi pred vojnim barbarstvom. — Tedaj so se pa dvignila dekleta in so prisegla, da se ne bodo možila vse dotlej, dokler poslednji možki ne odloži orožja. — Na strastne prošnje mnogoterih moških so soglasno odgovarjale: Bedakov ne maramo! Mar bomo rodile in vzgajale deco za mesnico?

Dalje: Ženske, ki so smele vsepovsod voliti in biti voljene, so dosegle važna mesta v zakonodajnih ustanovah in so z vsemi silami skušale ohraniti starodavno in koristno uredbo zakona, a kljub vsem naporom niso mogle preprečiti razpada zakona, ki se je nadomestil s čistim in najnesebičnejšim čuvstvom, z žarko vzajemno ljubeznijo. Svoobodna izbira ljubljenih, selekcija in z moralnim čutom odgovornosti strogo reglementirano porajanje otrok je ustvarilo novo pleme prerajenih ljudi. Kakor da so vznikli iz zemlje, oplojene z novim potopom.

Vse to je na svoj način preobrazilo zemljo. Le težko so mogli ljudje razumeti do skrajnosti nemoralno in barbarsko miselnost nekaterih dob, ko je bilo celo bolnim, zakrčljivim roditeljem zapovedano roditi nad vse bedna bitja. Le težko je človek nove dobe mogel razumeti, kako so mislili ljudje, ki so ukazovali roditi bednikom, kateri so sami umirali od gladi, bede, mraza.

Podani so tu le odlomki iz zelo zanimive in poučne knjige, katero vsem priporočamo v čitanje. Ob enem pa pozivamo vse čitateljice, da obnove naročnino pri »Cankarjevi družbi«, ki nam bo gotovo nudila zopet zanimivo in poučno čtivo. **Vsaka delavska družina mora biti včlanjena v Cankarjevi družbi!**

Jesenice.

Tukajšnja podružnica »Zveze delavskih žen in deklet« deluje skromno, pa saj so tudi njene članice zelo skromne, brez vsake predizobrazbe: so vdove, žene, hčere proletarcev delavcev. Pa akoravno so zrastle v skromnosti, živijo skromno, so vendar ponosne na svojo organizacijo. Zavedajo se, da so enakovreden član človeške družbe, akoravno jim današnja družba ne pripozna enakih pravic z moškimi. Moški kaj slabo poznajo skrbi in potrebe slabotnih in onemoglih ali zapuščenih žen, zato

pa si naša podružnica prizadeva po svojih skromnih močeh, pomagati takim revam. Pa tudi zdravim uka- željnim in onim, ki se zavedajo svoje velike naloge. Kot žena-mati-delavka skuša nuditi znanje in jih vzbuja k zanimanju za vse, kar nam je najpotrebnejše v borbi življenja.

Članice prejemajo »Ženski list«; vse ga težko pričakujemo. Želimo, da bi bil večji, izhajal redno in prinašal čim več koristnega za nas. V svrhu izobrazbe žene sploh je priredila podružnica v tej zimski sezoni trinajst predavanj in sicer štiri znanstveno-zadružnega značaja in devet zdravstvenih, katera so bila vsa dobro obiskana. Zahvaliti se moramo na tem mestu vsem predavateljem, kateri so se rade volje odzvali naši prošnji in nam nudili s predavanji toliko koristnega in potrebnega znanja za vsakdanje življenje. Prav posebno se zahvaljujemo gg. zdravnikom dr. Ludviku, dr. Kogoju in dr. Marčiču, katerega smo najbolj nadlegovale. Vsi gg. predavatelji naj bodo uverjeni, da njih trud ni bil zaman. Žena pozna trdost življenja, zna misliti in tudi vpoštevati vse dobre nasvete, ima željo do izobrazbe in s tem do boljšega življenja. Akoravno ona za sebe ne pričakuje posebnega izboljšanja, želi kot mati boljšo bodočnost svojim potomcem, za katere se žrtvuje in dela.

Na Jesenicah je tudi higijenski

zavod priredil v januarju osemndnevno higijensko razstavo, katera je bila tudi dobro obiskana, tako da niso dobili vsi prostora. To pa pripominjamo iz sledečih razlogov: Na naših predavanjih so vsi predavatelji gg. zdravniki priporočali: čistoto telesa, obleke, stanovanja, umivanje, kopanje, čiščenje obleke, sveže perilo itd. Ravno ista so bila priporočila na higijenski razstavi.

Sedaj pa vprašamo me žene delavcev in vseh nemaničev merodajne faktorje in prav posebno še jeseniške mestne očete z g. županom na čelu, kako naj me izvršujemo te človekoljubne nasvete? Sprašujemo se, kakšno predavanje bi priredile? Koga bi povabile, da bi nam tudi to razložil? Kopaj se, koplje naj se deca, možje, vsi. Ves jeseniški okoliš pa nima kopališča (razen reke Save in pritoka Jesenice). Jeseniški očetje so ga obljubili, ali kdaj je že to bilo. Aha, takrat, ko je zadruha Delavski dom nekaj o tem govorila. In danes — mestni proračun je bil menda objavljen — koliko je v njem za kopališče? O, za cerkev stotisoč, tam se čistijo duše, na kopališče, kjer se čisti in sveži telo, pa so pozabili. Res, pozabili so, a na izrek »zdrava duša v zdravem telesu« pa jih opominjamo me žene. Še več vodovodov se dela, kot se sliši in obeta. Vodo na števec — pol milijona stanejo števeci — ti uboga para pro-

Alfons Goldschmidt:

Atahualpova smrt.

V pričujočem članku nam popisuje pisatelj po zgodovinskih virih, kako so katoliški Španci po zasedbi Amerike oropavali indijanska plemena ter jih uničevali, dokler niso slednja skoro popolnoma izumrla. Slični in še hujši pri- zori so se dogajali seveda po vseh od belokožcev zasedenih ameriških pokrajinah. Op. ur.

Ko je prišel Atahualpa, tako poroča Genaro García, s petimi ali šestimi tisoči neoboroženih Indijancev na veliki trg, kjer so ga pričakovali Španci in kjer se je hotel, kot mu je bilo sporočeno, porazgovoriti z njim Pizarro, tedaj se mu je približal dominikanec Vicente de Valverde s križem in brevirkom v roki.

Valverde pozove Inka*, naj postane kristjan in naj se pokori papežu ter kralju Španije, cesarju rimskemu, gospodarju sveta. Inka je zelo užaljen odgovoril, da se ne mara nikomur pokoriti, ker je svoboden

in ker ne priznava nikakega gospodarja nad sabo. Papeža noče poslušati in ne izročiti domovine očetov tistemu, ki ga ni še nikdar videl. Kar pa se vere tiče, meni, da je njegova izborna, in se zato ne mara prepirati o tako stari in dragoceni napravi. Ako je Kristus umrl, ne moreta umreti ne sonce ne mesec. Odkod ve krščanski duhovnik, da je njegov bog ustvaril svet? Valverde je odgovoril, da je bila ta resnica razodeta v brevirku in mu je izročil to knjigo. Inka je odprl knjigo, jo gledal, jo nesel k ušesom in nato rekel, da ta knjiga ničesar ne govori in mu tudi ničesar ne pove o duhovnikovih trditvah. Nato je spustil brevirk na tla, nakar se je Valverde strašno razjezil. Pobral je brevirk in je zaklical Špancem: »Evangelij je potep- tal! Maščujte se, kristjani! Pokolite te pse, ki nočejo našega prijateljstva, naših postav, ki prezirajo božjo postavo! Koljite, odvežem vas...«

Španci, ki so bili vkljub obljubi oboroženi, so naskočili. Usmrtili so nekaj sto Indijancev. Izmed Špancev ni padel nobeden, le Francisco Pizarro je bil ranjen na roki. Atahual-

po so ujeli. Taka je bila osvojitev Peruja*.

Atahualpa je ponudil Pizarru ogromno odkupnino, ki jo je Španec takoj sprejel. Odkupnino je plačal v zlatu in srebru v vrednosti mnogo tisoč pesov. Dragoceno kovino so prinašali v velikih vrčih, v košarah in v drugih posodah. Medtem pa je odšla četa Špancev v Cuzco in je tamkaj naropala mnogo zlata in srebra, nekaj nad 300 polnih vrčev. Kmalu nato pa je poslal Inka špan- skemu osvojitelju zopet sedemnaest tovorov zlata in sedem tovorov srebra, in končno, dne 13. junija 1533., 260 tovorov zlata in 25 tovorov srebra. Večinoma so bili krasni okras- ki, ki so jih potrgali s sten svetišč. Med dragocenostmi je bil tudi stol iz čistega zlata, tehtajoč osemnaest tisoč pesov, in zlat vodomet s čudo- vito lepimi podobami.

Vse umetnine so prelili — razen tistih kosov, ki so jih poslali špan- skemu kralju. Toda kralj je 21. jan- uarja 1534. odločil, naj se tudi te

* tako se je imenovalo plemo, ki mu je pripadal Atahualpa.

* država v Južni Ameriki, ob obali Tihega oceana.

letarska, voda ni zastoj, čeprav je vse hribovje nad Jesenicami prepreženo s studenci.

Na Dunaju ima vsaka oseba 80 litrov vode proste, pri večji uporabi plača za 1000 litrov 40 grošev (t. j. Din 3,50). Na Dunaju je napeljana voda 19–20 železniških postaj od Dunaja. A na Jesenicah? Kdo bi nam o tem predaval? — Dalje: Jesenice nimajo nikakega javnega pirišča: to opravi reka Sava v lepem in slabem vremenu, poleti in pozimi. No, pa na Savi so vsaj še tovarniške reke. Žene, razmišljajte, kako je tam, kjer ni slišati ženskega glasu. Razmišljajte: v tovarni kriza, slaba plača, brezposelnost, obdavčeno vse, voda pa na litre in plačaj in molči. Bala se boš okopati dojenčka, oprati mu pleničke. Sosea štedi z vodo in pazi na tebe, da bi jo ti ne uporabila več, ker te je Bog oblagodari! z malim neobglenčkom, za katerega primanjkuje vode. Pred takim dejstvom stojimo. Da se pa žene zavedajo težkega položaja, nam kaže to, da se naša organizacija več ter pristopajo nove članice.

Pozdravljene, sotrpinke! V slogi je moč, v delu rešitev, — je izrekel ustanovitelj naše organizacije, pokojni Anton Kristan.

Higijensko čista stanovanja je poglavje, o katerem bomo spregovorile prihodnjič.

umetnine, ne da bi jih sploh videl, prelijejo. Po prelitu je tehtal ta znameniti Atahualpov zaklad 1.528.000 zlatih pesov. Španska krona je dobila 262.250 zlatih pesov, ne všteti vrednosti prelitega srebra. Pri delitvi so se Španci silno prepirali.

Ko je bila odkupnina plačana, bi moral Pizarro po pogodbi izpustiti Atahualpo. Toda Pizarro tega ni hotel storiti. Sklenil je Atahualpo usmrtiti, ker bi le na ta način mogel utrditi špansko gospodstvo. Vladarja Peruja so sedaj, kot preje poslednjega mehiškega vladarja, obdoličili zarote proti kristjanom.

Ko so sporočili vest o obsodbi Atahualpi, je vprašal, vkovan v verige, kaj je zakrivil in česa se boje, da bi zagrešil, ko pa je vkovan v verige. Če hoče še zlata in srebra, jim ga da še enkrat toliko, kolikor so ga že dobili. Toda Španci mu niso verjeli. Ko so peljali Atahualpo k grmadi, je vprašal, ali ga bodo tudi sežgali, če se da krstiti. Pizarro mu je odvrnil, da mu tedaj ne bo treba umreti na grmadi. Hoteč si rešiti življenje, se je dal krstiti. Tedaj pa je

VABILO.

»Zveza delavskih žen in deklet« podružnica Jesenice vabi tem potom vse članice na svoj

REDNI LETNI OBČNI ZBOR

kateri se bo vršil dne 8. marca 1931 ob pol 3. uri popoldan v Delavskem domu na Savi št. 107, s sledečim dnevnim redom:

1. Poročilo predsednice.
2. Poročilo blagajničarke.
3. Poročilo tajnice.
4. Poročilo centralne zastopnice.
5. Poročilo nadzorstva.
6. Volitev novega odbora.
7. Razno.

Dolžnost vsake članice je, da se občnega zbora udeleži in pripelje s seboj tudi nove članice.

Odbor.

Jesenice. Jeseniška podružnica »Zveze delavskih žen in deklet« se najlepše zahvaljuje sodružici Kristini Rakovčevi v Ljubljani za njeno uslugo, da je v našem imenu obiskala našo članico Frančiško Zupančič-Mikelj v Mengšu v hiralnici in jej izročila nekaj jestvin in nabrani znesek Din 240. Sodružica Frančiška Zupančič-Mikelj se vsem darovalkam s solzami zahvaljuje za nabrani znesek in za izkazano sočutje v njeni težki bolezni. Še enkrat hvala! — Pozdravlja vse sodružice po naročilu s. Frančiške Zupančič-Mikelj.

zapovedal Pizarro, naj ga ne sežgo, pač pa ga naj zadavijo, potem ko so ga privezali h kolu sredi trga. Tako je umrl poslednji Inka 28. avgusta 1533.

Po Atahualpovi smrti je Pizarro sam napadel bogato mesto Cuzco, ki je bilo središče stare države Inkov, ter ga je zavzel. Španci so potrgali zlato in srebro s sten svetišč, pobrali so zlate kipe božanstev ter so oplenili hiše in trdnjavo. Tu so naplenili še celo več zlata in srebra kot v Caxamalci, kjer so ujeli in usmrtili Inko. Marca 1534. je Pizarro oficijelno zasedel mesto in ga je imenoval pri velikih svečanostih, ki so jih Španci ob tej priliki priredili. »najplemenitejše in veliko mesto Cuzco«.

Španci so porušili stotine indijanskih krajev, ne da bi se pri tem ozirali na tradicijo in umetnine. Pedro Cieza de León pripoveduje, da so dolino Motupe, kjer so bile krasne palače in grobovi, popolnoma uničili in izropali. Indijanci pa so morali odslej, tako poroča dalje, živeti v siromašnih kočah.

Zahvala. Podpisane se najlepše zahvaljujemo »Zvezi delavskih žen in deklet« na Jesenicah za podporo v znesku po Din 100, koje članice smo tudi me. — S sodružnim pozdravom: Pretnar Terezija, Gogala Marija, Kaltinekar Ivana.

Zahvala. Podpisana Marija Močnik se zahvaljujem »Zvezi delavskih žen in deklet« na Jesenicah, koje članica sem tudi jaz, za podporo v znesku Din 100 za časa bolezni mojega moža. — Pozdrav vsem sodružicam! Marija Močnik.

Za varstvo otrok in žene.

Pred nekaj dnevi so prinesli naši dnevniki poročilo o zločinskem možu-očetu in njegovi priležnici.

V okolici Litije je bilo. Mož delavec, oče treh otrok, se je žene naveličal, ker je bila bolna. Zato je prodal svoje malo posestvo ter se pogodil s kupcem, da bo skrbel za njegovo ženo do smrti (kako se to godi, ni treba posebej povedati!), sam se je pa s priležnico in otroci preselil v drugo vas. Toda tudi triin šestletni deklici od prve žene sta jima bila v napotje ter sta jih zato zaprla v hlev za živino, kjer sta že dolgo časa prezebali in stradali. Ko so jih orožniki na ovadbo sosedov našli, sta bili zaviti v grde cunje in imeli oči vse s krvjo zalite vsled obilega jokanja. Pri neki priliki je priležnica izjavila, da sta to storila, ker sta mislila, da bosta otroka prej umrla. Zločinca sta bila aretirana, otroka sta pa duševno in telesno že tako uničena, da jih bo zelo težko spraviti zopet v normalno stanje.

Uboga otroka! A žal nista osamljena v takem nečloveškem trpljenju.

Pred leti smo čitali podobno poročilo od nekega kmeta iz vrhniškega okraja. Tudi ta je imel svojega sina zaprtega v hlevu med živino.

Taka in podobna poročila vsiljujejo človeku vedno znova vprašanje: »Ali niso tudi otroci, ki živijo pri lastnih starših, potrebni javnega nadzorstva?«

Tako vprašanje in zahteva se morda mnogim zdi nepotrebna, saj že vendar narava sama terja od vsakega bitja, da neguje in varuje svoj zarod tako dolgo, da je popolnoma zmožen samostojnega življenja.

Tudi v našem listu smo že povdarile, da ima otrok predpravo do matere, t. j. do družinskega zavetja, toda žal je dandanes premnogo otrok, ki so v lastni družini oškodovani v svojem duševnem in te-

lesnem razvoju. Vzrok temu je intelektualna in materialna revščina staršev. Materialna revščina je itak tako očitna, da tu o njej ne bomo razpravljale. Drugače je z intelektualnim stanjem današnjih roditeljev. Žal premnogi starši mislijo, da opravijo svojo dolžnost, ako otroka nasitijo in oblečejo ter ga pošljejo v šolo pod pritiskom oblasti in zakona. Za sveto dolžnost si pa štejejo, da dajo vsaj od časa do časa občutiti svojemu otroku težo svoje roke, ali celo kakega drugega predmeta, na njegovem hrbtu, glavi ali kakem drugem delu telesa ter citirajo pri tem razne svetopisemske izreke.

Žal se nemalo kdaj čuje, kako se prav sadistično kdo pohvali, kako je otroka nabil. Taki družinski incidenti se dogajajo največkrat, ker odrasli ne morejo vedno brzdati svoje ogorčenosti nad otrokovo zmoto, nerodnostjo ali pa hudomušnostjo in trmo. Za take slučaje bi ob tej priliki mimogrede priporočala, da bi se odrasli vprašali, ako niso sami tudi kaj podobnega zagrešili ter ako se morda na dani slučaj ne nanaša pregovor o plodu in drevesu; dalje, ako je katera zverina tako kruta, da bi svojega mladiča za kaznen ranila ali poškodovala tako, kot se to često lahko zgodi pri ljudeh.

O tragičnem zlorabljanju otrok naj navedem še sledeče primere, ki pa žal niso osamljeni. Male 8—10-letne deklice pestujejo in se mučijo s svojimi sesticami ali bratci ali pa celo še s sosedovimi otroci; to delo jih ovira tudi med šolskim letom pri učenju. Žal oni odrasli, ki po storjenem poklicnem delu sami počivajo in se razvedrujejo, te potrebe in pravice ne priznajo otroku, katerega poklic je učenje v šoli in doma.

Oni, ki zjutraj nestrpnost čakajo na jutranji časopis, morda niti ne vedo, da jim ga prinaša mladoletni otrok, ki bi moral še počivati v topli postelji in se spotoma igrati ter gleda, kako njegova papirna barčica plove v slučajni luži na cesti. (To je na lastne oči opazovala pisateljica.) — Prav kričeč primer o zlorabljanju in zatiranju otroka je naslednja resnična zgodba: Pred nekaj meseci je privedla neka gospa na dvorišče neke ljubljanske palače dekletce, ki je kazalo starost 6—8-letnega slabo razvitega otroka. Dekle je pripovedovalo: »Očim me je privedel v Ljubljano iskat službo. Dobila sem službo pri neki stari gospej, ki me je pa po enem in pol dne-

vu odslovila, ker je prišla ona, s katero se je bila že prej domenila. Hotela sem se odpeljati domov, pa sem zamudila vlak. Tudi ne grem rada domov, ker bo očim zopet sitnaril nad menoj.« Na razna vprašanja je še povedala, da ima doma še bratca in sestrice, da oče vse zapije in da je vedno zelo hud, ako porabijo več kot 1 kg sladkorja mesečno. Pričujoča delav. žena je odvedla dekle s seboj in jo naslednji dan predstavila v mladinskem oddelku banske uprave. Od tu je bilo dekletce oddano v banovinsko otroško zavetišče, kjer se bo nekoliko okrepilo; v zdravju in krepko ženo se pa ne bo moglo več razviti, ker je že 15 let staro in zelo zatrto. Saj je moralo že kot 14-letno dekletce vstajati ob 2. uri zjutraj ter iti 2 uri peš v steklarino in delati tam od 4. ure zjutraj do 2. popoldne ter zopet hoditi 2 uri do doma.

Tako se godi otrokom revnih in nerazsodnih staršev. Ali ne bi bilo torej na mestu, da bi bila v vsaki občini nastavljena žena, kateri bi bilo poverjeno nadzorstvo in javna skrb za vse otroke v občini in sicer tudi za one, ki bivajo pri lastnih starših. Z izdatki, ki bi bili potrošeni za tozadevno skrbstvo, bi bili preprečeni stroški, katere bi pozneje morda povzročili v slabih razmerah odgojeni in vzgojeni otroci kot bêtežniki in morda celo zločinci.

Enako nujno je tudi javno varstvo onih žen, ki si same ne morejo in ne znajo pomagati v slučaju, da jih brezvestni in zločinski možje trpinčijo.

V Avstriji ima delavstvo svoje lastno in močno razširjeno društvo »Kinderfreunde« (»Priatelj otrok«), ki ne skrbi samo za pomoč pri vzgoji in odgoji otrok svojih članov, ne prireja samo počitniških taborenj, marveč opazuje tudi, kako se godi drugim otrokom, ki nimajo še sreče pripadati skupinam tega društva.

Tudi v Mariboru enako društvo že nekaj let pridno deluje. **Kaj pa mi Kranjci? Ali res še nismo zreli za kaj takega?** Š. B.

Goethejeva mati.

Goethe je bil nemški pesnik, katerega nemški narod slavi in prištevava med svoje najslavnejše može.

Njegova mati, dasi ni bila proletarka, niti morda kaka prvoboriteljica za ljudske pravice, vendar zasluži, da se tudi me seznanimo z njeno plemenito duševnostjo.

Rojena je bila 19. februarja 1731. Kot 17-letno dekle so jo dali v zakon za celih 21 let starejšemu cesarskemu svetniku Johanu Kasparu Goetheju. Dasi je živela poleg mnogo starejšega moža in ga mnogo let negovala, ko je telesno in duševno onemogel, se je sama vzgojila k samostojnosti. Upravo premoženja je oskrbovala sama skrbno in spretno ter je, dasi podzavestno, kazala mnoge poteze moderne žene današnjih dni.

Ko je zvedela za posledice ljubavnega razmerja njenega sina, se ni razburjala in tarnala, kakor bi bile to storile meščanske gospe njene dobe (in žal še mnoge naših dni), marveč je ljubeznivo in prisrčno sprejemala v posete nezakonsko mater in svojega vnuka.

Da je bila tudi misleča vzgojiteljica, priča odgovor sinu, ko jo je prosil, da naj kupi za njegovega sina igračko, ki bi predstavljala giljotino (orodje za usmrnitev na smrt obsojenih) in je bila ob času francoske revolucije moderna. Pisala je sinu: Dragi sin! Vse, s čemer bi Ti mogla ustreči, rada storim in mene samo razveseljuje — toda kupiti tako infamno morilno orodje — ne, to ne storim za nobeno ceno. Ako bi bila jaz vlada, bi prepovedala izdelovanje te igrače in izgotovljene bi moral konjederec javno sežgati. Kaj? Mladini dati takšne igrače, ji nuditi kratkočasje z umorom in prelivanjem krvi? — Ne, iz tega ne bo nič!

S temi besedami si je žena za služila časten spomin pri vseh onih, ki visoko cenijo dobroto, materinstvo in človečanstvo.

Žene, posnemajte to ženo in ne kupujte otrokom igrač, ki predstavljajo morilno orožje in vojne potreščine!

Prejeli smo!

V počastitev spomina blagega pokojnika Antona Kristana darujem ob 50 letnici Njegovega rojstva Din 1550.— naši zvezi. Ta znesek naj se vporabi v zvezine namene kakor jih je zamislil nje veliki inicijator — ona pa naj raste in cvete, nam v podbudo, pomoč in korist, Njemu v čast.

S sodružnim pozdravom Vaša

Anka Kristan.

Izrekamo tem potom iskreno zahvalo za naklonjeni znesek. Odbor.